

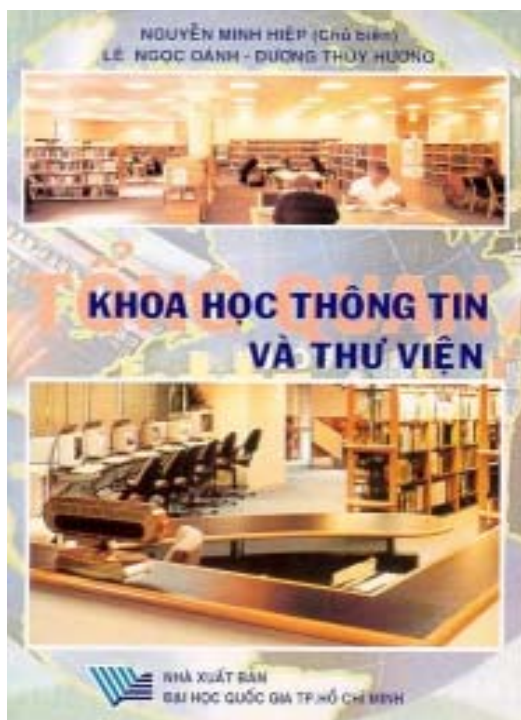
GIỚI THIỆU SÁCH NGHIỆP VỤ

Ban biên tập Bản tin Liên hiệp Thư viện các trường đại học khu vực phía Nam hân hạnh giới thiệu cùng quý đồng nghiệp 02 cuốn sách chuyên ngành Thông tin – Thư viện được biên soạn theo quan điểm Chuẩn hóa – Hội nhập.

- **Tổng quan Khoa học Thông tin và Thư viện** / Nguyễn Minh Hiệp, Lê Ngọc Oánh, Dương Thúy Hương. – In lần thứ hai (Có sửa chữa). – TP. HCM.: Đại học Quốc gia TP. HCM, 2002.

Cuốn sách "**Tổng quan khoa học thông tin thư viện**" là một khái quát về những kỹ năng kỹ thuật Thông tin thư viện bao gồm 12 chương. Chương **Nhập môn** trình bày sự phát triển ngành thông tin thư viện từ quản lý tư liệu đến quản lý tri thức, trong đó đề cập đến một sự thay đổi quan niệm quản lý tư liệu là quản lý vật chất đến quản lý thông

tin là quản lý phi vật chất - đánh dấu một giai đoạn thông tin không phải chỉ có trong mỗi thư viện, từ đó quan niệm chuẩn hóa rộng rãi và cởi mở hơn. Chương thứ hai **Khái quát về thông tin và thư viện** với việc xác định mục đích của thư viện là kết nối con người với thông tin họ muốn có, để đạt được mục đích này, người cán bộ thư viện cần có thông tin, truyền thông, và kỹ năng kỹ thuật để quản lý và truy cập thông tin.

Chương thứ ba **Phát triển sưu tập** trình bày những kỹ năng hoạch định phương thức phát triển sưu tập để đi đến soạn thảo Chính sách phát triển sưu tập nhằm hợp lý hóa và làm giàu vốn tài liệu trong thư viện. Chương thứ tư **Kiểm soát thư tịch** bắt đầu đi vào chuyên môn cụ thể để xử lý tài liệu và thông tin. Mở đầu công việc chính của thư viện được khẳng định - Tài liệu chứa trong thư

viện phải được tìm thấy bất cứ lúc nào để cung cấp thông tin độc giả cần và nêu ra những phương pháp bao gồm: (1) xếp tài liệu trên giá theo môn loại, (2) ấn định mỗi tài liệu một hay nhiều tiêu đề để phản ánh nội dung và đưa vào trong hệ thống mục lục thư viện, (3) liệt kê tài liệu trong một thư mục theo yêu cầu độc giả, (4) cung cấp thông tin về tài liệu trong những cơ sở dữ liệu ngoài thư viện, và (5) tóm tắt và chỉ mục bài tạp chí. Chương này trình

bày những mẫu biểu ghi thư tịch. Chương thứ năm **Biên mục** gồm Biên mục mô tả giới thiệu khái quát quy tắc mô tả ISBD và bảng quy tắc biên mục AACR2 cùng chi tiết các vùng mô tả, giới thiệu khái quát về MARC (Biên mục máy đọc được); Biên mục đề mục trình bày việc ấn định Tiêu đề đề mục bao gồm kỹ thuật và nghệ thuật để giới thiệu nội dung của tài liệu, so sánh giữa tiền kết hợp và hậu kết hợp, đồng thời giới thiệu khái quát về các Danh sách tiêu đề đề mục. Chương thứ sáu **Phân loại** khẳng định nguyên tắc căn bản của việc phân loại trong thư viện là tập hợp các tài liệu trên kệ theo môn loại hay nội dung chủ đề. Trình bày sơ lược các khung phân loại đang được sử dụng tại Việt Nam và cuối cùng đề cập đến khung phân loại Dewey là khung mà ngày càng nhiều thư viện trong nước sử dụng. Chương thứ bảy **Hệ thống mục lục** trình bày hệ thống mục lục phiếu gồm cách xây dựng bộ phiếu gồm phiếu chính, phiếu phụ và tổ chức mục lục tác giả, mục lục nhan đề, mục lục đề mục, và mục lục từ điển; giới thiệu mục lục trực tuyến với vài minh họa nêu rõ sự lợi ích của mục lục đề mục, đặc biệt là việc thiết lập thư mục tự động. Chương thứ tám **Tham khảo** trình bày sự cần thiết của dịch vụ tham khảo trong công tác thông tin thư viện nhằm giúp độc giả tiếp cận thông tin, cách tổ chức một Ban Tham khảo trong thư viện, và chuẩn bị một Sơ tư tập tham khảo. Chương thứ chín **Lưu hành** đề cập đến công tác phục vụ, đặc biệt phục vụ Kho mở. Chương thứ mười **Tổ chức và bảo quản kho** trình bày một công việc

thường xuyên và liên tục của thư viện, cách xử lý tài liệu về mặt hình thức từ khi bắt đầu bổ sung vào thư viện, cách tổ chức sắp xếp tài liệu đó trên giá kệ. Chương mười một **Tự động hóa** khẳng định tiến trình tất yếu của hoạt động thông tin thư viện, phạm vi tự động hóa là toàn diện, vai trò cán bộ thư viện trong vấn đề tự động hóa. Trình bày một số kiến thức căn bản về Phân tích hệ thống, Mạng tin học, World Wide Web, những khái niệm rõ ràng về các hình thức thư viện điện tử: thư viện số, thư viện ảo, vv... Chương cuối cùng **Hiệp hội thư viện** nêu rõ tính cần thiết của một hội chuyên nghiệp để phát triển nghiệp vụ thông tin thư viện, giới thiệu Liên hiệp các hội thư viện quốc tế IFLA, Hội đồng các quản thủ thư viện Đông Nam Á CONSAL, vài hội thư viện quốc gia tiêu biểu (Mỹ, Anh, và Úc); các sinh hoạt Liên hiệp thư viện và hội thông tin tại Việt Nam với triển vọng thành lập Hiệp hội Thư viện Việt nam.

Toàn văn Pháp lệnh Thư viện được đăng vào phần phụ lục. Một bảng dẫn Việt Anh gồm các thuật ngữ chuyên ngành được giới thiệu ở đây. Tài liệu tham khảo ngoài tài liệu in gồm đa số các sách giáo khoa trong các trường Thông tin thư viện còn có tài liệu điện tử trực tuyến trong đó hầu hết là những bài giảng được trình bày dạng powerpoint và các bài viết đã đăng trong Bản tin điện tử Câu lạc bộ Thư viện từ năm 1998.

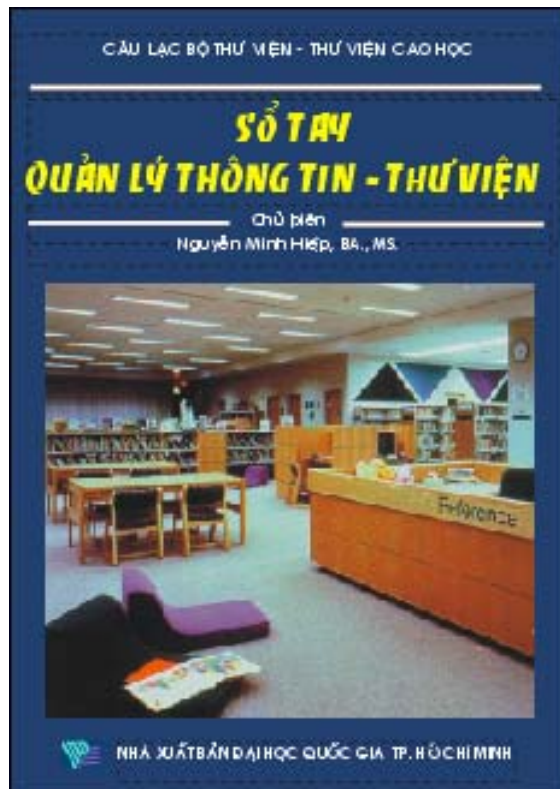
Là một cuốn sách nghiệp vụ Thông tin - Thư viện được trình bày theo quan điểm đổi mới đã được đông đảo độc giả trên cả nước đồng tình ủng hộ. Sau 2 tháng phát hành sách đã được tái bản.

- *Sổ tay quản lý thông tin – thư viện* / Nguyễn Minh Hiệp chủ biên. – TP. HCM. : Đại học Quốc gia TP. HCM., 2002.

Ba năm hoạt động của Câu lạc bộ Thư viện theo hướng CHUẨN HÓA – HỘI NHẬP đã định hình cho mình một tính cách là *"hình thành những giá trị mới và bổ sung những điều mà những trường lớp chính quy ở nước ta chưa dạy"*. Cuốn *"Sổ tay quản lý thông tin - thư viện"* ghi chép những điều đó và đã phản ánh khá đầy đủ hướng phát triển CHUẨN HÓA – HỘI NHẬP. Gồm có hai phần:

1. Phần quan điểm:

Bao gồm Chương thứ nhất **Thông tin - Tri thức** giới thiệu ba giai đoạn phát triển của ngành Thông tin - Thư viện, từ quản lý tư liệu đến quản lý tri thức, qua đó đề cập đến vấn đề chuẩn hóa và quan niệm chuẩn hóa được thay đổi theo tiến trình phát triển trên; những khái niệm về thông tin, tri thức và quản lý tri thức cũng được trình bày ở đây; với những quan điểm đó, một thư viện hiện đại như thế nào cần được xây dựng và vai trò người cán bộ thư viện Việt Nam hiện nay ra sao?. Chương thứ hai **Liên**

thông thư viện xác định sự tất yếu và quan trọng của liên thông thư viện;

Cách tổ chức và phục vụ đồng thời đề xuất giải pháp kỹ thuật áp dụng công nghệ thông tin trong liên thông thư viện. Chương thứ ba **Hiệp hội thư viện** trình bày rõ sự lợi ích của một hiệp hội thư viện; giới thiệu một vài hoạt động tiêu biểu của một số hiệp hội thư viện trên thế giới; qua đó xác định tính cần thiết và tất

yếu phải có một Hiệp hội thư viện Việt Nam. Chương thứ tư **Vai trò thư viện đại học** bàn về danh xưng của thư viện đại học; đồng thời xác định vai trò cần thiết và quan trọng của thư viện đại học trong việc phục vụ học tập, giảng dạy và nghiên cứu khoa học, hơn thế nữa, đi đến việc cải tiến nội dung chương trình và đổi mới phương pháp giảng dạy ở bậc đại học. Phần quan điểm sẽ thiếu sót nếu không đề cập đến **Vấn đề đào tạo ngành Thông tin - Thư viện** trong Chương thứ năm, vì đây là vấn đề quan trọng nhất nhằm thúc đẩy sự nghiệp phát triển ngành Thông tin - Thư viện nước ta. Chương này đề cập đến nhiều bất cập trong chương trình và nội dung giảng dạy của ngành Thông tin - Thư viện nước ta hiện

nay, đồng thời đề xuất những ý kiến thiết thực nhằm đổi mới toàn diện nội dung chương trình và phát triển nhiều ngành học mới trên cơ sở ứng dụng triệt để công nghệ thông tin.

2. Phần nghiệp vụ:

Bao gồm: Chương thứ sáu **Hệ thống phân loại thập phân Dewey** trình bày những kinh nghiệm trong việc sử dụng Bảng phân loại DDC, đồng thời có những đề xuất mở rộng các con số liên quan đến Việt Nam. Chương thứ bảy **Tiêu đề đề mục** giới thiệu cách dùng thuật ngữ, cấu trúc và các nguyên tắc thiết lập tiêu đề đề mục; phân biệt sự khác nhau giữa tiêu đề đề mục với từ khóa; lợi ích của việc dùng hệ thống mục lục đề mục để truy cập chủ đề. Chương thứ

tám **Tự động hóa thư viện** trình bày những vấn đề thiết thực như Phần mềm quản lý thư viện, phân tích hệ thống, giao diện người sử dụng, sử dụng mã vạch, vv... .. Chương thứ chín **Thư viện điện tử** trình bày những khái niệm để hiểu rõ về thư viện điện tử; những vấn đề và giải pháp để xây dựng thư viện điện tử; đồng thời cũng trình bày một số công việc cụ thể trong việc tìm tin trên mạng, tổ chức trình bày thông tin điện tử và trao đổi thông tin cơ sở dữ liệu trên mạng Internet. Chương thứ mười **Công tác phục vụ bạn đọc** trình bày phương cách phục vụ mới như là kho mở, sử dụng sinh viên làm việc bán thời gian tại thư viện, ở đây cũng đưa ra quan điểm không nên phục vụ bao cấp giáo trình trong thư viện.

Hoạt động Câu lạc bộ Thư viện là những bước khai phá mới mẽ vào lãnh vực thông tin thư viện đối với toàn thể hội viên và dần dần đã tác động tích cực trong việc đổi mới từ tư duy đến hành động của nhiều đồng nghiệp khác. Cuốn sổ tay này đã ghi chép một phần những bước khai phá đó. Song những giá trị mới có thể phù hợp hoặc chưa phù hợp với một số đồng nghiệp. Tuy nhiên có một điều chắc chắn rằng, chính đường hướng đổi mới được trình bày trong cuốn sổ tay này đã giúp cho rất nhiều thư viện đại học khu vực phía Nam mạnh dạn "*cầm chắc tay lái và đạp thật nhanh*". Hệ quả là hàng loạt thư viện đại học đã thay da đổi thịt và cùng nhau nhanh chóng phát triển theo một hướng chung. Trên cơ sở những thư viện đó, Liên hiệp thư viện các trường đại học khu vực phía Nam sẽ xây dựng một **Mô hình liên thông thư viện**.

Cuốn "*Sổ tay quản lý thông tin - thư viện*" do đó sẽ là một đồng nghiệp luôn ở bên cạnh bạn sẵn sàng tranh luận những đề tài nóng bỏng và gay gắt về nghiệp vụ Thông tin - Thư viện để giải quyết những vấn đề mang tính nghề nghiệp của chính mình.

BAN BIÊN TẬP